

Sygn. akt IV U 1259/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dariusz Płaczek

Protokolant: st. sekr. sądowy Patrycja Czarnik

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2013 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 25 kwietnia 2013 roku nr (...)

w sprawie M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

przy udziale W. S., E. D., A. S.

o należności z tytułu składek

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż M. S. ponosi jako spadkobierca odpowiedzialność za zobowiązania zmarłego G. S. wskazane w zaskarżonej decyzji solidarnie z pozostałymi spadkobiercami: W. S., E. D. i A. S. wobec których organ rentowy wydał odrębne decyzje o odpowiedzialności za te zobowiązania.

Sygn. akt IV U 1259/13

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 20 września 2013 r.

Decyzją z dnia 25.04.2013 r., nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie art. 100 § 1 i 2 oraz art. 97 § 1 ustawy

z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r. poz. 749 ze zm.) w związku

z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych

(Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), orzekł, że M. S. jako spadkobierca zmarłego w dniu 11.07.2011 r. G. S. ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy z tytułu nieopłaconych składek w łącznej kwocie 1.676,72 zł, w tym za: należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za 10.2003 r. w kwocie 590,40 zł, odsetki obliczone na dzień zgonu w kwocie 561,00 zł, koszty upomnienia w kwocie 8,80 zł

i koszty postępowania egzekucyjnego w kwocie 56,20 zł; należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 10.2003 r. do 11.2003 r. w kwocie 189,72 zł, odsetki obliczone na dzień zgonu w kwocie 180,00 zł, koszty upomnienia w kwocie 17,60 zł i koszty postępowania egzekucyjnego w kwocie 18,10 zł oraz należności na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za 10.2003 r. w kwocie 22,00 zł, odsetki obliczone na

dzień zgonu w kwocie 21,00 zł, koszty upomnienia w kwocie 8,80 zł i koszty postępowania egzekucyjnego w kwocie 3,10 zł. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy zaznaczył, że w sprawie spełnione zostały przesłanki do stwierdzenia odpowiedzialności spadkobiercy za długi spadkodawcy.

Od decyzji tej odwołał się M. S., który domagał się jej zmiany i ustalenia solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania spadkobiercy z tytułu zaległych składek z pozostałymi spadkobiercami. W uzasadnieniu odwołujący podniósł, że w sprawie nie ustalono, czy dokonano działu spadku po zmarłym G. S.. Wskazał też, że za zobowiązania spadkodawcy powinien odpowiadać solidarnie z innymi spadkobiercami.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

W uzasadnieniu podniósł, że rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonej decyzji jest zasadne na podstawie art. 100 i art. 97 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.) w związku z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). W dalszej kolejności podał, że zmarły jako płatnik składek nie uregulował należności z tytułu składek, co spowodowało na jego koncie zadłużenie w kwotach i za okresy wskazane w zaskarżonych decyzjach. Skoro więc spadkobiercami zmarłego są jego małżonka W. S. oraz córki E. D. i A. S., co do których w dniu 11.09.2012 r. wydano stosowne decyzje odnośnie odpowiedzialności za zaległe składki, jak też odwołujący, i spadkobiercy ci przyjęli spadek wprost, zasadnie uznano, że odwołujący ponosi odpowiedzialność za zobowiązania zmarłego z tytułu nieopłaconych składek. Organ rentowy zaakcentował ponadto, że w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji zaznaczono, iż odwołujący odpowiada za zobowiązania spadkodawcy solidarnie z pozostałymi spadkobiercami.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Odwołujący M. S. jest spadkobiercą zmarłego w dniu 11.07.2011 r. G. S..

dowód:

- pismo Naczelnika US w D. z dnia 08.05.2012 r.- k. 35 akt ZUS,
- odpis skrócony aktu zgonu G. S.- k. 5 akt ZUS,

Na podstawie aktu poświadczenia dziedziczenia z dnia 30.04.2012 r., spadek po G. S. nabyli: jego małżonka W. S., syn M. S. oraz córki E. D. i A. S., na podstawie ustawy wprost.

dowód:

- pismo Naczelnika US w D. z dnia 08.05.2012 r.- k. 35 akt ZUS,
- notatka służbowa z dnia 16.06.2012 r.- k. 40 akt ZUS,

Spadkobiercy nie dokonali działu spadku.

dowód:

- notatka służbowa z dnia 03.04.2013 r.- k. 80 akt ZUS,

W skład spadku po G. S. wchodzi zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w łącznej kwocie 1.676,72 zł. Zaskarżoną decyzją z dnia 25.04.2013 r. (...) Oddział w T. orzekł, że M. S. jako spadkobierca zmarłego w dniu 11.07.2011 r. G. S. ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spadkodawcy z tytułu tych składek, tj. za: należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za 10.2003 r. w kwocie 590,40 zł, odsetki obliczone na dzień zgonu w kwocie 561,00 zł, koszty upomnienia w kwocie 8,80 zł i koszty postępowania egzekucyjnego w kwocie 56,20 zł; należności z

tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 10.2003 r. do 11.2003 r. w kwocie 189,72 zł, odsetki obliczone na dzień zgonu

w kwocie 180,00 zł, koszty upomnienia w kwocie 17,60 zł i koszty postępowania egzekucyjnego w kwocie 18,10 zł; należności na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za 10.2003 r. w kwocie 22,00 zł, odsetki obliczone na dzień zgonu w kwocie 21,00 zł, koszty upomnienia w kwocie 8,80 zł i koszty postępowania egzekucyjnego w kwocie 3,10 zł. Identyczne decyzje wydane zostały przez organ rentowy w dniu 11.09.2012 r. w stosunku do pozostałych spadkobierców G. S., tj. W. S., E. D. i A. S..

dowód:

- stany należności dla płatnika - k. 81 akt ZUS,
- decyzja ZUS z dnia 25.04.2013 r.- k. 86-87 akt ZUS,
- decyzje ZUS z dnia 11.09.2012 r.- k. 58-65 akt ZUS,

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach organu rentowego.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego. Dokumenty urzędowe stanowiły zatem dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c.), zaś dokumenty prywatne dowód tego, że osoba która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.).

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji (...) Oddział w T. z dnia 25.04.2013 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, zasługiwało na uwzględnienie.

Przepis art. 31 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), do należności z tytułu składek nakazuje stosować odpowiednio wymienione w nim przepisy ustawy z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa, w tym w szczególności przepisy art. 97 § 1 i art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7 tej ustawy. Wymienione przepisy dotyczą odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy.

Stosownie do treści art. 32 powołanej na wstępie ustawy, do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Zgodnie z art. 97 § 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r. poz. 749 ze zm.), spadkobiercy podatnika przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. Jak wynika z art. 98 § 1 tej ustawy, do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe. W myśl zaś art. 98 § 2 pkt 1, 2, 5 i 7 Ordynacji podatkowej, przepis § 1 stosuje się również do odpowiedzialności spadkobierców za: zaległości podatkowe, odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych

spadkodawcy, opłatę prolongacyjną oraz koszty upomnienia i koszty postępowania egzekucyjnego prowadzonego wobec spadkodawcy powstałe do dnia otwarcia spadku.

Zakres odpowiedzialności za długi spadkowe, w tym na mocy odesłania do przepisów Kodeksu cywilnego zawartego w art. 98 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa również za zobowiązania podatkowe, w sposób bezpośredni rzutuje na sposób przyjęcia spadku.

Do chwili przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność tylko ze spadku (rzeczowo). Od chwili przyjęcia spadku ponosi zaś odpowiedzialność za długi spadkowe

z całego swojego majątku. Jest to tzw. odpowiedzialność osobista (art. 1030 k.c.).

W przypadku dwóch lub większej liczby spadkobierców, ich odpowiedzialność za długi spadkowe do chwili działu spadku jest solidarna, a od chwili działu spadku- odpowiednio do wielkości udziałów w spadku (art. 1034 k.c.).

Przepisy Kodeksu cywilnego

o odpowiedzialności za długi spadkowe, podobnie jak przepisy o zobowiązaniach podatkowych, mają charakter bezwzględnie obowiązujący.

Zaznaczyć również należy, że w razie prostego przyjęcia spadku, spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia (art. 1031 § 1 k.c.). W takim więc przypadku spadkobierca będzie odpowiadał całym swoim majątkiem za wszystkie zobowiązania podatkowe spadkodawcy, bez wartościowego ograniczenia jego odpowiedzialności.

Reasumując, skoro do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz

o odpowiedzialności za długi spadkowe, to na mocy art. 31 i art. 32 ustawy z dnia

13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, przepisy te znajdują również zastosowanie do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

W takim też tonie wypowiada się Sąd Najwyższy, podnosząc, że niezapłacone

w terminie składki na Fundusz Pracy i ubezpieczenie zdrowotne (oraz należności z nimi związane) mogą być pobrane przez organ rentowy od spadkobiercy osoby zobowiązanej do zapłaty takich składek w granicach odpowiedzialności danego spadkobiercy za długi spadku (art. 922 § 1 i § 3 k.c. oraz art. 1030 i nast. tego Kodeksu w związku z art. 97 § 1 oraz

art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2, 5 i 7 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa w związku

z art. 31 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku

z art. 32 tej ustawy (por. uchwała SN z dnia 07.05.2008 r., II UZP 1/08, OSNP 2008/23-24/352; wyrok SN z dnia 24.11.2009 r., II UK 118/09, LEX nr 564787).

W niniejszej sprawie odwołujący domagał się ustalenia solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania spadkobiercy z tytułu składek z pozostałymi spadkobiercami.

Istotnie, dla odwołującego zasadnicze znaczenie ma to, czy jego odpowiedzialność stwierdzona w zaskarżonej decyzji jest solidarna, czy też nie. Brak bowiem stwierdzenia odpowiedzialności solidarnej w sentencji otwiera (teoretycznie) drogę do egzekucji całej kwoty z tytułu zaległych składek od odwołującego.

W niniejszej sprawie nie ulegało wątpliwości, że na podstawie aktu poświadczenia dziedziczenia z dnia 30.04.2012 r., spadek po G. S. nabyli: jego małżonka W. S., syn M. S. oraz córki E. D. i A. S., na podstawie ustawy wprost.

Ze znajdującej się w aktach organu rentowego notatki służbowej z dnia 03.04.2013 r. wynika, że spadkobiercy nie dokonali działu spadku. Okoliczności tej pełnomocnik odwołującego nie kwestionował, czemu dał wyraz na rozprawie w dniu 20.09.2013 r. Biorąc więc pod uwagę, że w postępowaniu sądowym badana jest legalność decyzji i orzekanie o niej możliwe jest tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili jej wydawania, zaś

postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym ustalenia dokonane przez organ rentowy-gdyż zasadą jest, iż sąd ocenia legalność decyzji organu rentowego według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania (por. wyrok SA w Rzeszowie z dnia 19.06.2013 r., III AUa 278/13, LEX nr 1327604; wyrok SA w Katowicach z dnia 18.01.2013 r., III AUa 945/12, LEX nr 1271882), Sąd przyjął, że do działu spadku nie doszło.

Skoro zatem, jak wynika z art. 98 § 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa, do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe, mając na uwadze okoliczności sprawy, szczególną uwagę należało zwrócić na dyspozycję przepisu art. 1034 § 1 zdanie pierwsze k.c. Zgodnie z jego treścią, do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe.

Takie też wyrzeczenie (o solidarnej odpowiedzialności za składki) powinno znaleźć się w sentencji zaskarżonej decyzji, choćby po to, aby na etapie postępowania egzekucyjnego uniknąć sytuacji w której organ egzekucyjny będzie dochodził zapłaty długu od każdego ze spadkobierców, w tym od odwołującego w pełnej wysokości.

W tym miejscu zauważyć należy, że wskazanie jedynie w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, że odwołujący odpowiada za zobowiązania spadkodawcy solidarnie z pozostałymi spadkobiercami nie jest wystarczające.

Uwzględniając powyższe, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję tylko w ten sposób, iż ustalił, że odwołujący ponosi jako spadkobierca odpowiedzialność za zobowiązania zmarłego G. S. wskazane w zaskarżonej decyzji solidarnie z pozostałymi spadkobiercami: W. S., E. D. i A. S., wobec których organ rentowy wydał odrębne decyzje o odpowiedzialności za te zobowiązania.

Mając powyższe na uwadze, na mocy powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.